

«ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΜΑΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΝ»

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ / ΕΘΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΧΡΗΣΗ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ / ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ / ΑΤΟΜΑ
ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ»

ΠΡΟΛΟΓΟΣ-ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο τίτλος «Κοινωνικά Ζητήματα», έστω οριζόμενος από τέσσερις επιμέρους θεματικές, φαίνεται να προσδιορίζει ένα αντικείμενο πολύ ευρύ, για να αποτελέσει θέμα ερευνητικής εργασίας. Η ευρύτητα οφείλεται στην επιθυμία να σεβαστούμε τα ενδιαφέροντα των παιδιών της Α' Λυκείου που αιφνιδιάστηκαν, αρχικά, ενθουσιάστηκαν όμως, στη συνέχεια, όταν διαπίστωσαν ότι μπορούσαν επιτέλους να ασχοληθούν στο σχολείο με κάτι που τα ίδια ελεύθερα θα επέλεγαν.

Έτσι, μέσα από τα ενδιαφέροντα των παιδιών που ήθελαν να ασχοληθούν με την κοινωνία στην οποία εντάσσονται, προέκυψαν οι τέσσερις επιμέρους θεματικές: η οικογένεια, το εκπαιδευτικό σύστημα, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, η (υπερβολική) ενασχόληση των νέων με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές.

Οι τέσσερις θεματικές, στην πορεία και μέσα από τις συναντήσεις ολομέλειας, διαπλέχθηκαν δημιουργικά και ανέδειξαν, σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδιαφέροντα συμπεράσματα που σας καλούμε να μοιραστείτε, στις επόμενες σελίδες, μαζί μας.

ΚΥΡΙΩΣ ΜΕΡΟΣ

1. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

*Βλάχου Φωτεινή, Θερμίδη Παυλίνα,
Κασκούτη Κατερίνα, Κατράνη Σοφία, Τρίκα Χριστίνα*

Οι μαθητές μας παιδεύονται αλλά δεν εκπαιδεύονται. Δεν νιώθουν, ούτε βιώνουν τη μάθηση, ελέγχονται αλλά δεν αυτοελέγχονται, εκτελούν οδηγίες αλλά δεν αυτενεργούν, πειθαρχούν αλλά δεν αυτοπειθαρχούν, πληροφορούνται αλλά δεν μαθαίνουν, αναπαράγουν αλλά δεν δημιουργούν, γεμίζουν το μυαλό αλλά όχι την ψυχή, μετρώνται από όλους και αναμετρώνται μεταξύ τους. Χωρίς λόγο ιδρυματοποιούνται και ομογενοποιούνται. Είναι αυτό παιδεία ή παιδεμός¹;

¹ Τσιριγώτης Δημήτρης, άρθρο στο TVXS, 10/11/2015.

A. Πόσο αγαπούν οι μαθητές το σχολείο;

Η έρευνα που έγινε στην Α' Λυκείου έδειξε ότι **περισσότερο χαίρονται οι μαθητές όταν χάνουν μάθημα**, παρά όταν κάνουν μάθημα. Στην ερώτηση που κλήθηκαν να απαντήσουν ως προς το τι δεν τους αρέσει στο σχολείο, η συντριπτική πλειοψηφία απάντησε «ο τρόπος διδασκαλίας».

Οι καθηγητές πιστεύουν ότι αξίζει να προσελκύσουν την προσοχή των μαθητών τους; Όχι όλοι. Αρκετοί θεωρούν ότι, όταν οι διαδικασίες μάθησης δεν λειτουργούν, το λάθος βρίσκεται στην πλευρά των μαθητών που είναι «αδιάφοροι», «τεμπέληδες» κλπ.

Κι όμως, οι σύγχρονες θεωρίες μάθησης υποστηρίζουν πως «μαθαίνουμε ό,τι μας προκαλεί συγκίνηση και ευχαρίστηση». «Εδώ ισχύει η εξίσωση: Μάθηση=συναίσθημα και βίωμα. Τελικά τα παιδιά μαθαίνουν ουσιαστικά ό,τι θέλουν και γι' αυτό έχει πολύ μεγάλη σημασία να θέλουν. Το όχημα της μάθησης είναι η προσωπική σχέση του εκπαιδευτικού με τον μαθητή και τους μαθητή με τους συμμαθητές του»² (αλλιώς θα μπορούσαν κάλλιστα να διδάσκουν υπολογιστές και όχι εκπαιδευτικοί).

«Εννοείται ότι μάθηση δεν είναι η παπαγαλία ούτε η αυτοματοποιημένη αντίδραση σε εξετάσεις αλλά κάτι πολύ πιο ουσιαστικό και βαθύ. Ας μην κρυβόμαστε, δεν ξέρουμε τι θα απέμενε στο ελληνικό σχολείο ως κίνητρο μάθησης, αν αφαιρούσαμε τη σχολική απόδοση. Βαθμοί, βραβεία, επιβράβευση από γονείς και κοινωνική καταξίωση».

² Βλ . Τσιριγώτης Δημήτρης, ό.π.

Η άποψη αυτή επιβεβαιώνεται και στη Βουλή των Εφήβων³: «Εάν νομίζεις πως ένας παπαγάλος μπορεί να διατυπώσει καλύτερα οποιαδήποτε πρόταση από έναν μαθητή που φοιτά στο ελληνικό σχολείο, τότε μάλλον δεν είσαι από την Ελλάδα ή καλύτερα δεν έχεις φοιτήσει σε ελληνικό σχολείο... Έχουμε ξεχάσει τι θα πει οξύνω την κριτική μου σκέψη... Δεν ψάχνουμε, δεν κουραζόμαστε, δεν ελέγχουμε, δεν κρίνουμε, δεν σκεφτόμαστε τίποτα... Δεκάδες παιδιά μέσα σε μια τάξη, καθηγητές που βρίσκονται απλά σαράντα πέντε λεπτά μέσα σε μια αίθουσα, με την ελπίδα να περάσει κι αυτή η ώρα και ακόμα μια μέρα και αυτή η ζωή. Μιζέρια, έλλειψη χαράς, καλλιεργημένου πνεύματος».

Προφανώς δεν είναι όλοι έτσι. Και οι διαπιστώσεις αυτές μεταφέρονται στα συμπεράσματα της έρευνάς μας όχι για να ανακυκλώσουμε τη μιζέρια, αλλά για να κινηθούμε προς το καλύτερο, στο βαθμό που αυτό αφορά στον καθένα, μαθητή και καθηγητή.

B. Ορισμένες Ειδικές Επισημάνσεις

Όπως όλα τα σχολεία, έτσι και το δικό μας αντιμετωπίζει κάποια προβλήματα. Το σχολείο μας δεν διαθέτει αθλητικές εγκαταστάσεις, με αποτέλεσμα στο μάθημα της γυμναστικής οι μαθητές να φιλοξενούνται στο διπλανό λύκειο. Επίσης, δεν υπάρχει αίθουσα εκδηλώσεων, αν και εξυπηρετούμαστε από το θέατρο «Κάρολος Κουν». Οι τουαλέτες έχουν σπασμένους καθρέφτες, κάποιες φορές είναι βρώμικες, δεν κλείνουν οι πόρτες και συχνά δεν έχουν χαρτί και σαπούνι. Επίσης, σε δύο από τις αίθουσες της πρώτης λυκείου δεν υπάρχει κεντρική θέρμανση. Τέλος, οι αίθουσες δεν είναι ιδιαίτερα περιποιημένες.

³ «Ανούσιο και ψυχοφθόρο σύστημα», kristali4545, Επίσημη ιστοσελίδα της Βουλής των Εφήβων, ΙΘ' Σύνοδος, «Συμμετοχές μαθητών», blog.

Γενικά η εκπαίδευση στη χώρα μας έχει προβλήματα. Ιδιαίτερα στην επαρχία υπάρχει έλλειψη προσωπικού, με αποτέλεσμα να υπάρχουν πολλά κενά. Παράλληλα, πολλές φορές παρατηρείται έλλειψη ενδιαφέροντος και διεκπεραιωτική διάθεση από τους διδάσκοντες, καθώς κυριαρχεί η αντίληψη ότι οι μαθητές παρακολουθούν μαθήματα στο φροντιστήριο, το οποίο επιβάλλεται στους μαθητές λόγω της αστάθειας του εκπαιδευτικού συστήματος, το οποίο αλλάζει συνεχώς τον τρόπο εξέτασης και την ύλη των πανελληνίων εξετάσεων της Γ' Λυκείου. Τέλος, τα σχολικά βιβλία έχουν πολλά προβλήματα, αφού είναι πυκνογραμμένα και ασαφή.

Γ. Εξετάσεις

«Τα παιδιά διαρκώς μετρώνται από γονείς και εκπαιδευτικούς και ταυτόχρονα ανταγωνίζονται για την επίτευξη της καλύτερης βαθμολογίας. Και τα εσωτερικά κίνητρα; Η χαρά του να μαθαίνεις, η συγκίνηση, η ανακάλυψη της γνώσης που κάνει το μάθημα να μοιάζει με περιπέτεια και όχι με βαρετή διαδικασία; Ποια είναι αλήθεια η αγαπημένη ερώτηση του έλληνα γονέα στο παιδί του, όταν γυρίζει από το σχολείο; «Πώς τα πήγες σήμερα; Γράψατε κανένα τεστ;». Πόσοι γονείς ρωτούν: «Έμαθες σήμερα κάτι ενδιαφέρον στο σχολείο;». Δυστυχώς τα Ελληνόπουλα κουβαλάνε βαρύ φορτίο στους ώμους τους: τα όνειρα και το άγχος ολόκληρης της οικογένειάς τους. Και όταν οι γονείς το έχουν τακτοποιήσει μέσα τους αυτό ως νοιάξιμο και θυσία για τα παιδιά τους, πώς να τους πείσεις να αφήσουν τα παιδιά τους να κάνουν τα δικά τους όνειρα»⁴;

Στην ερώτηση του ερωτηματολογίου μας «Αν μπορούσατε να αλλάξετε κάτι στο σχολείο, τι θα ήταν αυτό;» μερικοί μαθητές απάντησαν ότι θα ήθελαν να αλλάξουν το σύστημα των συνεχών εξετάσεων: «Θα

⁴ Πρβλ. Τσιφινιώτη Δημήτρη, ό.π.

καταργούσα τις εξετάσεις». «Τα τεστ θα υπήρχαν, για να διαπιστώνουμε τι ξέρουμε και τι δεν ξέρουμε και όχι για να μπαίνουν κακοί βαθμοί».

Επιμένουμε σε ένα εξετασιοκεντρικό σύστημα, όταν στις πιο προηγμένες εκπαιδευτικές χώρες τα διαγωνίσματα έχουν καταργηθεί ή περιοριστεί. Το σχολείο θα όφειλε να ανιχνεύει και να αναδεικνύει τη μοναδικότητα του κάθε παιδιού. Τις ιδιαίτερες κλίσεις του, τα ταλέντα του, τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητές του.

Ο γάλλος παιδαγωγός Σελεστέν Φρενέ πίστευε ότι κάθε παιδί, ως ξεχωριστή προσωπικότητα, πρέπει να μάθει να εκφράζεται ελεύθερα και η εκπαίδευση να μην είναι αποκομμένη από την κοινωνική πραγματικότητα. Γι' αυτό, εξάλλου, εισήγαγε πρώτος τις νέες τεχνολογίες της εποχής του στο σχολείο: τυπογραφία, ραδιόφωνο, κινηματογράφο. Ο ίδιος θεωρούσε τον κινηματογράφο μέσο μάθησης αλλά και αισθητικής καλλιέργειας, επικοινωνίας, κοινωνικοποίησης και διαπλάτυνσης των πνευματικών οριζόντων των παιδιών.

Ο σκηνοθέτης και πρόεδρος του Κινηματογραφικού Αρχείου του Παρισιού Κώστας Γαβράς αναφέρει: «Στο σχολείο διδάσκουμε λογοτεχνία, μουσική και θέατρο και πιστεύουμε ότι είναι απαραίτητο να διδάσκεται και ο κινηματογράφος. Κάτι τέτοιο είναι απολύτως ζωτικής σημασίας, διότι οι εικόνες διαδραματίζουν μείζονα ρόλο στην κοινωνία μας και είναι πολύ σημαντικό να μαθαίνουν οι νέοι να τις εντοπίζουν και να τις αποκωδικοποιούν»⁵.

Στην ταινία «το Σκασιαρχείο», ο δάσκαλος κάνει το σχολείο δημιουργικό, σχολείο που αξιοποιεί το δυναμικό του, σχολείο που αναδεικνύει τα ταλέντα των μαθητών, που πραγματώνει τις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας και γενικά τα δικαιώματα του ανθρώπου. Σχολείο μοντέρνο, σχολείο εργαστήρι. Ενδιαφέρον παρουσιάζει ο «χειρότερος» μαθητής της τάξης, ο οποίος στο τέλος

⁵ Γαλλία. Η έβδομη τέχνη (θα) πηγαίνει σχολείο, Το Βήμα, Κόσμος, 20.5.2010

αποδεικνύεται συγκινητικά ώριμο και σκεπτόμενο άτομο. Στην ταινία υπάρχει και ο άλλος πόλος. Η ηγεσία της μικρής πόλης, οι κοινωνικά ανώτεροι που ενδιαφέρονται για το προσωπικό τους συμφέρον και, εγκληματικά, όχι μόνο αδιαφορούν αλλά παρεμποδίζουν τους άλλους να προοδεύσουν, οχυρωμένοι πίσω από την επίκληση της δήθεν ανικανότητάς τους. Ο παλιός δάσκαλος είναι το ένα παράδειγμα. Προσηλωμένος στο γράμμα του νόμου, δεν παραδέχεται τίποτα που μπορεί να τον βγάλει από την αδράνειά του με την παραδεδομένη μέθοδο διδασκαλίας του. Η εκπαίδευση των ίδιων των εκπαιδευτικών προέχει⁶.

Δ. «Άκρα του τάφου σιωπή...»

Στη δική μου την τάξη δεν ακούγεται «κιχ»!

Πόσο μας απασχολεί αν ακούει κανένας όσα διαδραματίζονται στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε μία τέτοια τάξη; Την παρατήρηση αυτή έκανε ένας μαθητής «κακού» τμήματος του σχολείου μας σε συμβουλευτική συνεδρίαση του τμήματός του.

Οι τάξεις «νεκροταφεία» είναι αποτέλεσμα του φόβου που νιώθουν οι μαθητές για την παραβίαση των ορίων που έχει θέσει ο εκπαιδευτικός, ο οποίος με τη σειρά του τρέμει, όσο τίποτα άλλο, να μη χάσει τον έλεγχο της τάξης. Δηλαδή «φοβάται ο Γιάννης το θεριό και το θεριό το Γιάννη». Οι μαθητές δεν έχουν μάθει να αυτοπειθαρχούν, αλλά να τους επιβάλλεται πειθαρχία. Η επιβαλλόμενη πειθαρχία, ειδικά στις τάξεις του λυκείου και όταν επιβάλλεται συνολικά και χωρίς διακρίσεις, δεν είναι η ιδανική συνθήκη για το λεγόμενο «παιδαγωγικό πλησίασμα», ενώ

⁶ Κορκοβέλου Αγγελική, Η εκπαίδευση στον Κινηματογράφο μέσω της παιδαγωγικής του Σελεστέν Φρενέ και της ταινίας Σκασιαρχείο, Απόσπασμα εισήγησης στο διεθνές συνέδριο με θέμα «Τέχνες και Εκπαίδευση-Δημιουργικοί τρόποι εκμάθησης των γλωσσών» στο Μαράσλειο Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης υπό την αιγίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, Αθήνα, 5-2011.

αναπτύσσει στα παιδιά αντιδραστικές τάσεις απέναντι στις σχολικές νόρμες.

Οι έλληνες μαθητές παρουσιάζουν στην πλειονότητά τους έλλειμμα αυτοελέγχου. Είναι κακοί ακροατές και θεατές. Δεν μπορούν να επιβληθούν στον εαυτό τους ή να βρουν εσωτερικό κίνητρο, για να παρακολουθήσουν μια ομιλία ή μια θεατρική παράσταση. Τους είναι δύσκολο να διαχειριστούν την ίδια τους τη χαρά. Η χαρά τους μεταφράζεται συχνά σε μια μη δημιουργική υπερένταση και μια κατάσταση που συχνά τίθεται εκτός ελέγχου. Εκεί που δυσκολεύονται περισσότερο είναι στη διαχείριση της ελευθερίας τους. Αρχικά σαστίζουν, βραχυκυκλώνουν και τελικά φτάνουν στο σημείο να ζητήσουν από τον εκπαιδευτικό να τους πει τι να κάνουν, στην ουσία προσκαλώντας τον να τους απαλλάξει από τη βασανιστική ελευθερία που τους είχε παραχωρήσει. Τα παιδιά έχουν μάθει να ακολουθούν εντολές. Όταν καλούνται να αυτενεργήσουν και να αναλάβουν την ευθύνη του εαυτού τους, αποσυντονίζονται και νιώθουν «ψάρια έξω από τα νερά τους»⁷.

Ε. Ενδοσχολικός Εκφοβισμός

ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΑΙΤΙΕΣ

Μελετώντας τον ενδοσχολικό εκφοβισμό καταθέσαμε τις δικές μας εμπειρίες και συζητήσαμε τα αίτια ή και τις αφορμές εκδήλωσης του φαινομένου.

Διαπιστώσαμε ότι κάποια θύματα θεωρούσαν ότι ο καλύτερος τρόπος αυτοπροστασίας τους ήταν να γίνουν οι ίδιοι θύτες. Στην προσπάθειά τους να αισθανθούν «ισχυροί», κάποια παιδιά καταλήγουν να κάνουν στους άλλους αυτό που οι ίδιοι υπέστησαν.

⁷ Πρβλ. και Τσιριγώτη Δημήτρη, ό.π.

Συχνά θύματα του ενδοσχολικού εκφοβισμού είναι μαθητές με ιδιαίτερη εξωτερική εμφάνιση (ό,τι ξεφεύγει από το μέσο όρο δίνει λαβή για σχόλια και πολλές φορές, όταν συντρέχουν και άλλες προϋποθέσεις, οδηγεί σε εκφοβισμό), καταγωγή από ξένη χώρα ή επαρχία (ιδιαίτερη διάλεκτος-προφορά), αλλόθρησκοι, παιδιά με προβλήματα αναπηρίας, μαθητές από οικογένειες περιορισμένων οικονομικών δυνατοτήτων, διαφορετικών αντιλήψεων (από το μέσο όρο), διαφορετικού σεξουαλικού προσανατολισμού. Επίσης, στόχοι γίνονται παιδιά μικρότερης ηλικίας, καλοί μαθητές, παιδιά με χαμηλή αυτοεκτίμηση.

Συγκρίνοντας εμπειρίες από περιστατικά ενδοσχολικής βίας, καταλήξαμε ότι οι θύτες προσπαθούν να καλύψουν δικές τους ανασφάλειες, ελαττώματα, ανησυχίες. Δεν αποκλείεται όμως να πρόκειται και για άτομα που θεωρούν τους εαυτούς τους ανώτερους από τους άλλους και θα μπορούσαν να καταταχθούν στην κατηγορία των ατόμων με υψηλή αυτοεκτίμηση.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

Οι συνέπειες του bullying μπορεί να είναι πολύ σοβαρές. Απομόνωση, αρνητική στάση απέναντι στο σχολείο, κατάθλιψη, ακόμη και τάσεις αυτοκτονίας.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

Στο σχολείο πρέπει να καθίσταται σαφές ότι υπάρχει κάποιος στον οποίο μπορεί το θύμα να μιλήσει και να ζητήσει συμπαράσταση και βοήθεια. Κάποιος καθηγητής ή και κάποιος συνομήλικος. Η δημιουργία μιας ομάδας ευαισθητοποιημένων και καταρτισμένων μαθητών, στους οποίους θα μπορούν τα θύματα να απευθυνθούν για βοήθεια θεωρείται μια καλή ιδέα.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ

Το διαδίκτυο σήμερα είναι παρόν στη καθημερινότητα των νέων. Ειδικά τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κερδίζουν συνεχώς έδαφος στις προτιμήσεις των εφήβων. Το γεγονός αυτό αποτυπώνει η μικρή έρευνα που κάναμε στο πλαίσιο της ερευνητικής εργασίας. Οι μαθητές του λυκείου μας που ρωτήθηκαν αν χρησιμοποιούν μέσα κοινωνικής δικτύωσης, απάντησαν στη συντριπτική τους πλειοψηφία «ναι».

Στην ερώτηση «τι σας προσφέρει η ενασχόλησή σας αυτή με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης;» οι περισσότερες απαντήσεις αφορούσαν την κάλυψη της ανάγκης για επικοινωνία και ενημέρωση, ψυχαγωγία και διασκέδαση, ενώ κάποιοι μαθητές είπαν ότι χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για να χαλαρώνουν ή απλά για να περνάνε την ώρα τους.

Ο χρόνος πάντως που αφιερώνουν οι μαθητές της Α' και της Β' τάξης του λυκείου σε καθημερινή βάση ασχολούμενοι ιδίως με το facebook, αλλά και με το instagram ή με άλλα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (στο εξής Μ.Κ.Δ) είναι εντυπωσιακός. Με εξαίρεση ένα μαθητή που δήλωσε ότι αφιερώνει κάθε μέρα δεκαπέντε λεπτά για συνομιλία με τους φίλους του και κάποιους ακόμα που είπαν ότι δεν αφιερώνουν πάνω από δύο ώρες καθημερινά, πολλοί ήταν αυτοί που δήλωσαν ότι περνούν τρεις έως και πέντε ώρες της ημέρας συνολικά, κυρίως στο facebook, ενώ κάποιοι ανέφεραν έξι, οκτώ ακόμη και δέκα ώρες κάποιες ημέρες.

Κάποιοι δηλώνουν ότι η ενασχόληση με τα Μ.Κ.Δ. έχει τύχει να επηρεάσει αρνητικά την ψυχολογία τους. Το facebook έχει χρησιμοποιηθεί, για να δηλωθεί ένας χωρισμός, ο πρώην ή η πρώην σύντροφος έχει συμβεί να ανεβάζει πληροφορίες ή παλιές προσωπικές φωτογραφίες, για να δημιουργήσει πρόβλημα στην/στον πρώην του/της. Επίσης, μέσω facebook διατυπώνονται απειλές π.χ. «θα σε βρω εκεί...», «θα φέρω τους ... και θα δεις τι θα πάθεις».

Άλλωστε, μέσω facebook γίνεται «check in», δηλαδή δηλώνεις που βρίσκεσαι και αν περνάς καλά ή όχι. Είναι ενδιαφέρον ότι διίστανται οι

απόψεις σχετικά με το «check in». Μερικοί υποστηρίζουν ότι είναι δικαίωμα του καθενός να προβάλλει όποια ζωή θέλει και ότι παρακολουθώντας τι κάνουν οι φίλοι και γνωστοί σου μπορείς να ξεχαστείς και να χαλαρώσεις. Υπάρχει και η αντίθετη άποψη: «δημιουργούμε και παρακολουθούμε εικονικές πραγματικότητες». Στις μέρες μας πολλοί χρησιμοποιούν τα Μ.Κ.Δ., για να παρουσιάζονται ως κάποιοι άλλοι ή ως αυτοί που θα ήθελαν να είναι. Έτσι, μπορούν να καλύψουν κάποια από τα ελαττώματά τους ή να δείξουν κάποιον άλλον εαυτό τους, χωρίς να τους αναγνωρίσουν. Δεν είναι λίγες οι σειρές (π.χ. Catfish) στις οποίες ως σκοπός παρουσιάζεται να βρεθούν μέσω στοιχείων που έχουν ξεχάσει να καλύψουν, άνθρωποι που παρουσιάζονται διαφορετικοί και πληγώνουν ή χειραγωγούν άλλους.

Και ένα παράδειγμα από το Instagram. Κάποιοι προσπαθούν να τραβάνε συνεχώς φωτογραφίες από ακριβά μαγαζιά, για να δείξουν ότι έχουν οικονομική άνεση και ζουν «καλύτερη» ζωή από τους υπόλοιπους.

Η κοινωνία του φαίνεσθαι και το χρήμα ως κριτήριο ευτυχίας.

Μία άλλη πτυχή του θέματος. Σε πρόσφατο άρθρο⁸ στον περιοδικό τύπο αναφέρεται: «Τι σημαίνει πετυχημένος λογαριασμός στα social media; Κάποτε οι χιλιάδες followers ήταν αρκετοί για να ικανοποιήσουν τη ματαιοδοξία κάποιου, αλλά σήμερα η επιτυχία μεταφράζεται σε χρήματα, δωρεάν προϊόντα και ταξίδια με όλα τα έξοδα πληρωμένα... Οι διαφημιστικές εταιρίες ψάχνουν λογαριασμούς για να διαφημίσουν τα προϊόντα τους, επειδή η προώθηση μέσω social media με χιλιάδες followers είναι ένας σχετικά φθηνός τρόπος διαφήμισης. Προσεγγίζουν τους κατόχους των λογαριασμών, τους λεγόμενους «influencers» και, αν υπάρξει συμφωνία μεταξύ τους, γίνεται έμμεση ή άμεση διαφήμιση στο μπλογκ ή στη σελίδα τους στο facebook. Τις περισσότερες φορές οι διαφημίσεις είναι έμμεσες και προβάλλονται ως προσωπική επιλογή του κατόχου του λογαριασμού... Δεν είναι τόσο εύκολο όσο ακούγεται,

⁸ Πετρίδου Μαρίνα, «Όταν τα social media γίνονται προσοδοφόρο επάγγελμα», Περιοδικό LIFO της 10.3.2016.

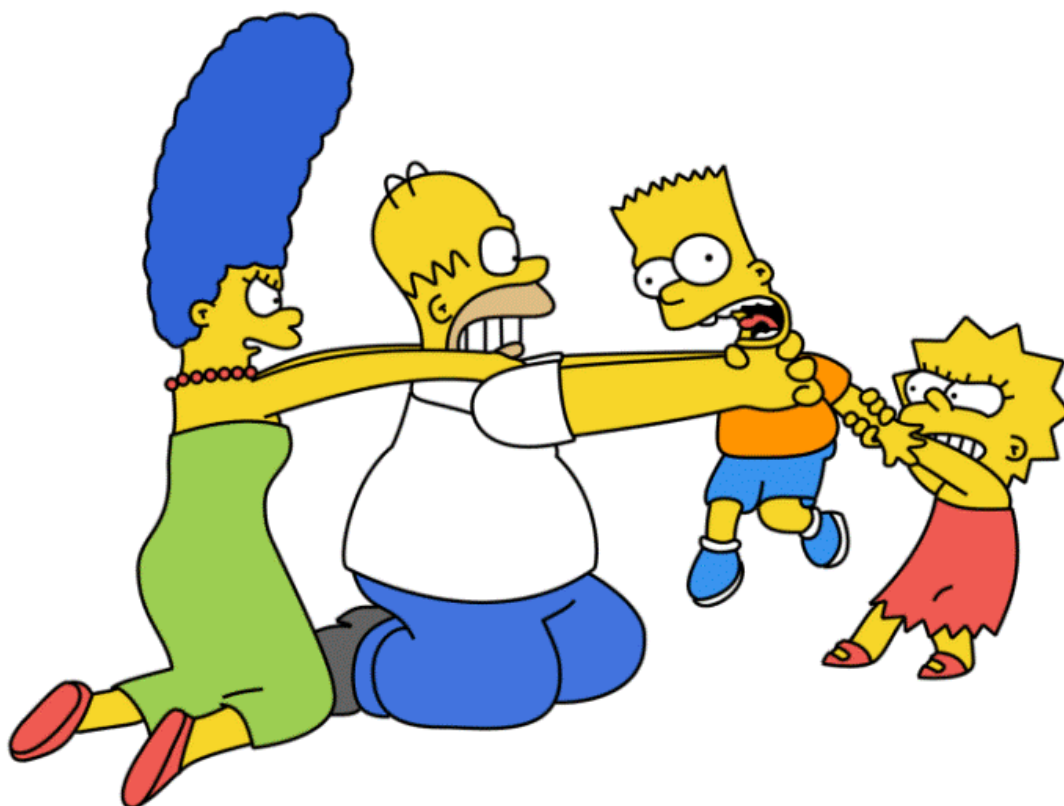
απαιτεί πολλές ώρες δουλειάς και υπάρχει πάντα ο κίνδυνος της υπερέκθεσης».

Για επίλογο αφήσαμε το «καλύτερο». Στην έρευνα που κάναμε και στην ερώτηση «Έχετε προτιμήσει να μείνετε λίγη παραπάνω ώρα σε κάποιο μέσο κοινωνικής δικτύωσης, αντί να διαβάσετε για την επόμενη μέρα στο σχολείο;» οι απαντήσεις ήταν στη συντριπτική τους πλειοψηφία «ναι», ενώ υπήρξαν και ορισμένοι συμμαθητές μας που απάντησαν «προφανώς»!

Ο καθένας είναι ελεύθερος να βγάλει τα συμπεράσματά του.

3. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

*Αντωνιάδη Κατερίνα, Βραζιλικού Ελεάννα, Μάλια
Αιμιλία, Ξυνοτρούλια Νεφέλη*

Η ομάδα μας μελέτησε τα φαινόμενα ενδοοικογενειακής βίας, τα οποία διακρίναμε σε δύο κατηγορίες: α) σωματική βία και β) ψυχολογική βία.

Συζητήσαμε, επίσης, διάφορες πτυχές των σχέσεων που διαμορφώνονται μεταξύ των αδερφών προσπαθώντας να εντοπίσουμε τα θετικά και τα αρνητικά στοιχεία.

Συμπεράσματα για τα δύο παραπάνω ζητήματα αποτυπώνονται στην παρουσίαση της εργασίας μας, στην οποία και σας παραπέμπουμε.

Μελετήσαμε, επίσης, τις περιπτώσεις υποκατάστασης των λειτουργιών της οικογένειας ή και της ίδιας της οικογένειας από άλλους φορείς και εστιάσαμε στην «Κιβωτό του Κόσμου» (την οποία μάλιστα επισκεφθήκαμε και παραδώσαμε είδη διατροφής που είχαμε συγκεντρώσει) και στο έργο του «Χαμόγελου του Παιδιού».

ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

«Όλοι ξέρουμε, συζητάμε για κάτι παιδιά στους δρόμους που τους λείπει το χαμόγελο. Τους λείπει το χαμόγελο γιατί δεν έχουν λεφτά, δεν έχουν παιχνίδια, δεν έχουν φαγητό και μερικά δεν έχουν καν γονείς. Σκεφτείτε λοιπόν και αφήστε τα λόγια, ας ενωθούμε και ας δώσουμε ό,τι μπορούμε στα φτωχά: αλβανάκια, άσπρα και μαύρα όλα παιδιά είναι και αξίζουν ένα χαμόγελο. Αυτός ο σύλλογος θα λέγεται: ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ. Ελάτε λοιπόν να βοηθήσουμε αν ενωθούμε όλοι θα τα καταφέρουμε». Ανδρέας Γιαννόπουλος

Ο μικρός Ανδρέας έκανε πράξη αυτό που οι περισσότεροι από εμάς δυσκολευόμαστε να κάνουμε. Να δούμε πέρα από τα δικά μας προβλήματα, τα προβλήματα όσων βρίσκονται δίπλα μας. Ο ίδιος ο μικρός Ανδρέας δοκιμαζόταν από μία φοβερή περιπέτεια υγείας αλλά είχε το θάρρος και την αγάπη να σκεφτεί τα άλλα παιδιά αυτού του κόσμου που δεν μπορούσαν να χαμογελάσουν.

Με το παραπάνω γράμμα ξεκίνησε ο οργανισμός «Χαμόγελο του Παιδιού», όταν ο πατέρας του Ανδρέα αποφάσισε να εκπληρώσει την επιθυμία του μικρού του γιου. Παρόλο που δεν έχει μεγάλους ευεργέτες, καταφέρει 365 μέρες το χρόνο, 24 ώρες την ημέρα να χαρίζει αγάπη, αξιοπρέπεια, ισότητα και στήριξη στα παιδιά που το έχουν ανάγκη, με τη βοήθεια των εργαζομένων, των εθελοντών, των πολιτών αλλά και κάποιων εταιριών. Σήμερα, το Χαμόγελο του Παιδιού έχει καταφέρει, μέσω του έργου που επιτελεί, να αναγνωριστεί πανελλαδικώς και παγκοσμίως.

Τέλος, η ομάδα μας ασχολήθηκε με τις οικογένειες που έχουν ένα ή περισσότερα μέλη με ειδικές ανάγκες. Συνεργαστήκαμε με μέλη της ομάδας που μελετούσε την κατάσταση που βιώνουν τα άτομα με ειδικές ανάγκες στη χώρα μας και μαζί δημιουργήσαμε μία παρουσίαση στην οποία σας παραπέμπουμε.

4. ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

*Μαυρίκη Καλλή, Παπαγεωργίου Παναγιώτης,
Παπαγεωργίου Φιλιώ, Φουντέα Ισιδώρα, Φώσκολου
Στεφανία*

Πολύ πρόσφατα, στη χώρα μας, οδηγός μέσου μαζικής μεταφοράς ανάγκασε τυφλή γυναίκα να κατέβει από το λεωφορείο λόγω του σκύλου συνοδού που τη βοηθούσε να μετακινείται. Απλή άγνοια του νόμου ή γενικότερη έλλειψη ευαισθησίας και παιδείας;

«Είναι γνωστό ότι η Ελληνική κοινωνία είναι γενικώς απαίδευτη σε θέματα και θεάματα που αφορούν την αναπηρία. Ίσως αυτό που ιστορικά μαθαίνουμε για τους αρχαίους χρόνους, όπου ο Καιάδας ήταν η λύση για την απαλλαγή από τους κινητικά και διανοητικά πάσχοντες, παραμένει υποσυνείδητα στα γονίδια του σύγχρονου Έλληνα... Υπάρχει άγνοια που δημιουργεί φόβο. Ο φόβος είναι κακός σύμβουλος και

προκαλεί αισθήματα αποφυγής, απομάκρυνση, απόσταση και περιθωριοποίηση»⁹.

Τίως έτσι εξηγείται ότι οι μαθητές του σχολείου μας που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο που τους μοιράσαμε, στην ερώτηση «θα θέλατε να ασχοληθείτε εθελοντικά με άτομα με ειδικές ανάγκες;», στην πλειοψηφία τους απάντησαν «όχι», ενώ στην ερώτηση «Στην περίπτωση κάποιας σχολικής επίσκεψης σε ίδρυμα με παιδιά με ειδικές ανάγκες, θα πηγαίνατε με προθυμία;» εννέα από τους τριάντα που ερωτήθηκαν απάντησαν ότι δεν θα ήθελαν να πάνε.

«Όταν έρχεται το λευκό ταξί που μεταφέρει άτομα με πρόβλημα, να με παραλάβει για να μετακινηθώ στο σχολείο και αυτό συμβαίνει τα τελευταία τέσσερα χρόνια, σύσσωμη η γειτονιά παρακολουθεί φανερά ή κρυφά πίσω από τις κουρτίνες την όλη διαδικασία. Ακόμη τους φαίνεται παράξενο, μάλλον γιατί τους είναι ξένο»¹⁰.

Όπως ξένο θα μας φαινόταν και το πλήθος των συνανθρώπων μας που κινούνται με αναπηρικά αμαξίδια στο μετρό και τους άλλους δημόσιους χώρους στη Στοκχόλμη της Σουηδίας. Ξένο, γιατί είμαστε συνηθισμένοι στον κοινωνικό αποκλεισμό των ΑΜΕΑ στη χώρα μας. Ξένο, αυτό που είναι δεδομένο σε άλλες χώρες. Ότι, δηλαδή, οι άνθρωποι με ειδικές ανάγκες έχουν δικαίωμα σε μια κανονική ζωή.

⁹ Μορφούλης Ιωάννης-Αλέξανδρος, Προσπελασιμότητα στην πόλη και τη ζωή, Εργασία στο μάθημα Τεχνολογία, 2^ο Εσπερινό Λύκειο Θεσσαλονίκης, δημοσιευμένο στην Επιστημονική Περιοδική Έκδοση για Θέματα Υγείας και Κοινωνικού Αποκλεισμού «Κοινωνία και Ψυχική Υγεία», Απρίλιος 2008, τεύχος 7^ο, Θεματική Ενότητα «Αναπηρία, Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση» Συνύπαρξη

¹⁰ Βλ. Μορφούλη Ιωάννη-Αλέξανδρο, ό.π.

¹¹ Μορφούλης Ιωάννης Αλέξανδρος, ό.π.

Μια εκστρατεία ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης θα μπορούσε να κινείται γύρω από τους παρακάτω άξονες:

- Ενημέρωση των πολιτών για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι συνάνθρωποί μας με αναπηρία.
- Η κρατική τηλεόραση και το ραδιόφωνο, τα διαφημιστικά πλαίσια που διαθέτουν οι δήμοι και τα μέσα μεταφοράς μπορούν να μεταδώσουν το μήνυμα ότι *οι περιορισμοί των αναπήρων δεν είναι μόνο συνέπεια των δικών τους λειτουργικών αδυναμιών, αλλά και συνέπεια της δικής μας αδυναμίας να λάβουμε υπόψη τις ανάγκες τους.*
- Προβολή των παροχών και των δυνατοτήτων εκπαίδευσης, μεταφοράς και απασχόλησης που η πολιτεία προσφέρει στους αναπήρους.
- Ενημέρωση και εκπαίδευση των δημόσιων λειτουργών σχετικά με την αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιουργεί κάθε αναπηρία ορατή ή αόρατη. Η ισότιμη μεταχείριση δεν αποκλείει τη συμπαράσταση και τη φροντίδα. Όσοι, λόγω επαγγέλματος, έρχονται σε επαφή με πολλούς ανθρώπους, θα πρέπει να έχουν στοιχειώδη εκπαίδευση, ώστε να μπορούν να προσφέρουν την ενδεδειγμένη υποστήριξη ή βοήθεια, όταν αυτό χρειαστεί.
- Ενθάρρυνση του προβληματισμού και της συζήτησης, σχετικά με τα αναγκαία μέτρα για την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών.
- Διοργάνωση σχετικών τηλεοπτικών συζητήσεων και ημερίδων, με τη συμμετοχή ειδικών αλλά και ατόμων με αναπηρία, θα οδηγήσει στην προβολή των ικανοτήτων που διαθέτουν τα άτομα αυτά και στην επαγγελματική τους αποκατάσταση.
- Εκπαίδευση των πολιτών από τα πρώτα κιόλας σχολικά χρόνια σχετικά με την αποδοχή της αναπηρικής

«κανονικότητας», ως αυτόνομης υπόστασης και ως διαφορετικής αντίληψης συνθηκών και όρων ζωής»¹².

Στο πλαίσιο της ερευνητικής εργασίας και της προσπάθειας να αναπτύξουμε την πολύτιμη ενσυναίσθηση συμμετείχαμε σε βιωματικά δράματα, δημιουργήσαμε μια παρουσίαση για το «δωδεκάλογο»¹³, έναν οδηγό συμπεριφοράς στους τυφλούς συνανθρώπους μας, συζητήσαμε και προβληματιστήκαμε γόνιμα.

Στη χώρα μας η ζωή των ατόμων με ειδικές ανάγκες είναι, πολύ συχνά, πολύ δύσκολη. Αμέτρητα τα κακώς κείμενα. Ας αλλάξουμε, πριν από οτιδήποτε άλλο, νοοτροπία, για να μπορέσουμε να τα διορθώσουμε.

ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

Η σύντομη μελέτη μας ελπίζουμε να έδωσε **εναύσματα για σκέψη και περαιτέρω έρευνα** και κυρίως **διάθεση για αλλαγή**.

¹² Οι προτάσεις είναι του Μορφούλη Ιωάννη-Αλέξανδρου, ό.π.

¹³ Βλ. και <http://www.onmed.gr/ygeia/item/335665-pagkosmia-imera-lefkoy-bastounioy---mathepos-na-voithas-enan-tyflo-synanthropo-sou#ixzz3t6m3Ejti>